

DOMOVINA

Štev. 42.

V Ljubljani, 6. decembra 1918.

Leto I.

Povratek dr. Korošca in dr. Žerjava iz Pariza. — Prestolonaslednik regent Aleksander proglasil enotno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Politični shodi J.D.S.

V ČRNOMLJU v soboto, dne 7. decembra ob ½8. zvečer v dvorani Narodne čitalnice.

V METLIKI v nedeljo, dne 8. decembra ob 9. zjutraj v dvorani Narodne čitalnice.

V SEMIČU v nedeljo, dne 8. decembra ob 3. popoldne pri Bukovcu.

V ŠMARJU na Dolenjskem v nedeljo, dne 8. decembra ob 9. dopoldne v gostilni pri Škerjancu.

V GROSUPLJEM v nedeljo, dne 8. decembra ob 3. popoldne v gostilni pri Rusu.

V PRESERJU v nedeljo, dne 8. decembra ob 8. zjutraj v gostilni pri Smoletu.

V BOROVNICI v nedeljo, dne 8. decembra ob 3. popoldne.

V ŠKOFJI LOKI v nedeljo, dne 8. decembra ob 10. dopoldne v Narodni čitalnici.

V CELJU v nedeljo, dne 8. decembra ob 3. popoldne v Narodnem domu.

V imenu trpečih.

Najbolj dvigajo zdaj glave in jezike ljudje, ki so cel čas vojne mirno sedeli v Ljubljani, ki so zvesto služili Avstriji in Habsburgovcem in so z vsemi silami podpirali vse, kar so na Dunaju sklenili v boju proti nam in proti onim, ki so nas hoteli osvoboditi. Ali se še spomnite, kako so ti ljudje vodili s cesarskimi slikami na čelu naše vojske na kolodvor in jih navduševali na boj proti Srbom! Kako so ti ljudje pazili na vsakega soseda, ali je dovolj patrijotičen, in so čakali na priliko, da bi mu škodovali, če bi bil količkaj pokazal svoje slovensko mišljenje. Oni so pomagali avstrijski policiji in uradom pri njihovem delu, hujskali so in kričali — in so bili včasih hujši od samih nemških uradov. Niti nečem omenjati, kako so ti priganjači pospeševali vse t. zv. patrijotične zbirke, kako so podpirali Rdeči Križ, od katerega naši vojaki niso imeli nobene koristi, pač pa so kradli cele milijone bivši nadvojvoda, z drugo besedo tat na debelo — Habsburgovec Friderik in znani »nadvojvoda« Franc Salvator. Istotako so ti ljudje agitirali za vojno posojilo in so celo po strani gledali one, ki so bili tako pametni, da niso nič podpisali. Vsi ti ljudje, kakor rečeno, niso čutili vojne, greti so se na svojih mestih v Ljubljani in so ponižno čakali, kdaj jim bodo z Dunaja poslali kak zaslužni križec za njihovo protiljudsko in protislovensko avstrijsko patrijotično delovanje. Poštenega Slovence je bilo sram, ko je videl te hlapce habsburške v slovenski zemlji. Niti eden iz njih ni imel vsaj malo poguma, da bi se bil pokazal Slovencev — bil je samo še Avstrijec.

Naši fantje so kleli, ko so videli, kako na bojišču izrabljajo naše bojno navdušenje in marsikateri naš fant je padel, ker je stal pod vplivom teh hujšakačev.

Človek bi mislil, da se bodo ti ljudje zdaj poskrili, da jih bo sram, ali vsaj, da se bodo smatrali skupno s staro Avstrijo za premagane. Kaj še? Ti imajo zdaj prvo besedo. Zdaj so to največji Jugoslovani. Hočejo prepričati javno mnenje, da bi se ljudje ne spomnili njih grehov. Povsod se tlačijo v ospredje, ker so tako navajeni. Smatrajo naš narod za nekako čredo, ki gre tja, kamor jo oni ženejo. Prej so jo gnali na avstrijsko morišče — zdaj v republiko. Njim je lahko govoriti, ker niso ničesar skusili. Prej so se greti na solnce avstrijske vladne milosti in so ploskali njim, ki so trpeli, sedaj ko je padel njih dunajski zaščitnik, se hočejo prikupiti ljudstvu s frazami o republici. Poznamo dobro te ljudi in pridejo vsi na vrsto.

Kako drugače pa mislijo oni trpeči, ki so bili zaprti, ker so se upali izraziti svoje prepričanje, oni, ki so ohranili čiste roke, oni, ki so bili preganjani zaradi tega, ker so bili Slovenci. Le vprašajte n. pr. naše Goričane, ki so trpeli kot interniranci v Gorici, Rihembergu in na ljubljanskem gradu! Vprašajte Korošce, ki so jih zasmehovali nemčurji in so jih vlačili po ječah kot razbojnike, zato ker so govorili slovensko. Vprašajte Štajerce, ki so bili po ječah v Celju, Mariboru, Gradcu in drugod. Vprašajte goriške begunce, ki so morali živeti po tabornih, kjer so trpeli glad in bedo. Vprašajte vse one, ki so postali žrtev domačih denuncijantov in so morali mesece in leta prebivati v Ljubljani na sodišču, na Gradu, in v Möllersdorfu, Gellersdorfu itd., kakor se imenujejo vsi ti kraji, kjer je Avstrija mučila naše ljudi. Vprašajte jih, te mučenike svobode, ki so žrtvovali vse, ker se niso dali ukloniti, ker so verovali v zmago pravice in niso hoteli podpirati nasilja. Vprašajte jih, zakaj so trpeli, kako so trpeli. Vprašajte jih, kaj jim je lajšalo njih muke in bolečine? Kaj je bila njih nada, da niso obupali v groznem trpljenju? Vprašajte jih, kdo jim je bil v ječi tovariš in brat! Vprašajte jih!

Se predno je bila deklaracija — je bila za vse te naše ljudi ena edina nada — ena edina vera: upali in verovali so v Srbijo. Vedeli so, da pride nekoč ona kot zmagovalka in maščevalka. Ta trdna vera jih je spremljala po najtežjih potih. Povsod so našli Srbe ali ljudi, ki so trpeli zaradi naše velike misli ujedinjenja. Ob času, ko so pri nas današnji »republikanci« še čisto navadni avstrijski priganjači, so ti naši ljudje že trpeli za svoje jugoslovansko prepričanje. Ali ti ljudje sedaj nimajo besede? Predno je enotna kaj vedela o nas, so njeni listi pisali le o teh mučenikih, ki so dali svetu prvi dokaz, da nismo na jugu Nemci in Avstrijci, ampak drug narod, ki zahteva svoje pravice. Vsi ti ljudje so si rešili iz trpljenja svoj ideal, za katerega so trpeli in stoje še danes neomajno na njem. Oni dobro vedo, kaj je nam bilo srbsko junaštvo v onih temnih kotih, kjer

so nas vlačili avstrijski rablji. Marsikdo iz nas je bil tam po zaslugi ljudi, ki hočejo uničiti ono veliko skupno silo, ki nas je vodila skozi trpljenje k zmagi.

Ker so vedeli, kako uslužne ljudi imajo na Kranjskem, so z nami tem bolj sirovo postopali. Mi, ki smo trpeli za ideal, ki smo ostali zvesti sebi in narodu, mi naj zdaj molčimo in naj gledamo, kako bivši avstrijski sluge nosijo med nas razdor, zato, ker v njih ni bilo nikoli smisla za ideale, ampak so vedno računali s praktičnimi razmerami.

Ko smo odhajali v ječe, smo pustili zunaj ljudi, ki so pritrjevali avstrijski justici, ker je mučila in trpinčila naše ljudi in ko smo se vrnili domov, našli smo te ljudi zopet na delu — nič drugega niso spremenili, kakor odznak: prej je bila črno-dumena kordura — zdaj je trobojnica. Po delih jih poznamo.

Eden iz trpečih.

Narodno Vijeće princu Aleksandru.

V nedeljo zvečer je sprejel v avdijenci delegacijo zagrebškega Narodnega vijeća, ki se mudi sedaj v Belgradu, da prevede ujedinjenje s kraljevino Srbijo in Črno goro, prestolonaslednik in regent Aleksander, kateri so prisostvovali tudi dosedaj v Belgradu navzoči srbski ministri. V imenu delegacije je pozdravil prestolonaslednika podpredsednik Narodnega vijeća dr. Pavelić ter je prebral adresu, ki jo je sestavilo Narodno vijeće in s katero se definitivno in za vedno proglašava popolno državno ujedinjenje Jugoslovanov razpadle avstro-ogrške monarhije s kraljevino Srbijo in Črno goro v edinstveno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev pod vladno dinastije Karagjorgjevič. Adresa poudarja velika junaštva Srbov za rešitev domovine, željo, da naj se ustvari skupna vlada za zastopstvo celokupnih interesov, ki naj bi tudi vodila pogajanja na mirovni konferenci. Izraža nado, da se bo tudi dinastija skupno z našimi zastopniki zavzela za to, da se bodo definitivne meje naše države uredile tako, da bodo v skladu z našimi narodnostnimi mejami in z načelom narodne samoodločbe, ki jo je proklamiral predsednik Wilson.

Regent prestolonaslednik Aleksander je nato v imenu svojega očeta kralja Petra proglasil ujedinjenje Srbije z deželami neodvisne države SHS v enotno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, zahvaljujoč se za zaupanje, katero so izrazili delegati s svojo adresom Srbiji. Proglašava, da hoče tako on, kakor vlada vedno delovati z globoko in neomajno ljubeznijo za interese Slovencev, Hrvatov in Srbov. Hoče biti kralj samo svobodnim državljanom ter obljublja, da bo ostal vedno zvest vsem ustavnim, parlamentarnim in demokratskim načelom. Prva naloga vlade bo, da se bodo

meje skupne države vjemale z narodnostnimi mejami celokupnega jugoslovanskega naroda. Poudarjal je, da Srbija ni podpisala londonske pogodbe, po kateri bi imela pripasti Italiji cela Primorska, del Kranjske in skoro cela Dalmacija z vsemi otoki in da bo tudi Italija odstopila od te pogodbe, ter bo morala spoštovati proglašena načela. Prosil je končno delegate, da naj njegov pozdrav poneso vsem njegovim bratom širom naše svobodne in ujedinjene Jugoslavije.

Z vzklikom: Živel narod slovenski, hratski, srbski, naj bode za vse čase srečno in slavno kraljestvo Slovencev, Hrvatov in Srbov! je končal regent Aleksander svoj odgovor.

Med govorom regenta Aleksandra se je zbrala pred poslopjem velika množica belgrajskega prebivalstva, ki je delegatom pridelala prisrčne ovacije in klicala: »Živela Jugoslavija!«

Oh severni meji.

Ob naši severni meji na Štajerskem in Koroškem je veselo gibanje. Srbski oddelki, pomnoženi z našimi jugoslovanskimi četami, zasedajo ponemčurjene kraje, kjer je bil dosedaj naš človek brezpraven.

Tako so naše čete zasedle mesto Radgona. Župan je priznal oblast Narodne vlade v Ljubljani. Zaplenjenih je bilo izredno mnogo živil. V naših rokah je tudi trg Cmurjek. Tudi Spielfeld so zasedle srbske in jugoslovanske čete. Razorožile so orožnike ter zasedle vse urade. Vkorakanju Srbov so se hoteli upirati v Spielfeldu se nahajajoči nemški vojaki. Opustili pa so to namero ter so se umaknili proti severu. Prišlo je le do neznatnega streljanja.

S tem je popolnoma v naših rokah železniška proga Spielfeld - Radgona - Ljutomer. Preteče soboto so naše čete zasedle Velikovec. Prikorakale pa so pred Velikovec nemške čete močne okoli 400 mož s sedmimi gorskimi topovi in 2 oklopnima avtomobiloma pod poveljstvom nekega podpolkovnika, ki je zahteval, da se naše čete umaknejo. Poveljnik naših čet nadpomohnik Malgaja pa je to odklonil in zagrozil, če bodo Nemci rabili silo, da mesto raje zažge. Ker so Nemci začeli streljati, so jim naši krepko odgovarjali. Nemci so imeli nekaj ranjencev in ko so videli, da nič ne opravijo, so se umaknili čez Grabštajn na Krko, kjer so se vkopali. V naših rokah je proga južne železnice od Maribora do Sinče vasi.

V notranjem delu slovenske Koroške so zasedle naše čete Pliberk, Borovlje in Rožek. Ves spodnji in zgornji Rož so zasedli naši vojaki ter je povsod najlepši red. Nemški napisi kar čez noč zginevajo iz javnih in zasebnih poslopij.

Iz Maribora so odšli močni srbski oddelki na Koroško z novimi povelji. Pričakuje se, da v kratkem zasedejo Beljak in Celovec. Večina celovškega prebivalstva si želi priti pod Jugoslavijo ter komaj pričakuje, da zasedejo mesto srbske čete, ker se boje boljše vizma. Vlada namreč velik nered. V Beljaku so že nabiti lepaki, v katerih se pozivlja ljudstvo, naj ostane popolnoma mirno, ko bodo zasedle Beljak jugoslovanske čete.

Italijani na jugoslovanski zemlji.

Italijani nadaljujejo svoja nasilja, ki so jih pričeli, ko so zasedli našo zemljo. Ljudstvu po našem Krasu pripovedujejo, da je sedaj končno prišlo pod Italijo, da je to sedaj njihova zemlja in da je prebivalstvo sedaj italijansko. Čudijo se Italijani zelo temu, da naši ljudje povečini ne znajo prav nič italijansko, kajti doma so bili po časopisju podučeni, da je vsa zemlja, ki so jo zasedli poseljena z Italijani. Polasčajo se počasi vseh uradov, zatrjujoč, da zasedeni svet pripade za vedno materi Italiji. Naši ljudje se smejejo trditvam italijanskih oficirjev, da so bili na Krasu nekdanj Italijani in da so Nemci(?) te kraje poslovenili. Različni letaki se najprvo kažejo v italijanskem jeziku, potem tudi v

slovenskem, pisani na stroju. Prepovedano je nositi jugoslovanske zastave in znake. Dovoljeni so samo oni zaveznikov, ki so se bojevali na italijanski fronti. Torej srbski niso dovoljeni. Ponekod pa se skušajo prikupiti ljudem s tem, da so dali na razpolago za revne ljudi sladkor, suhor kruh in meso. Prebivalstvo pa dobro pozna italijanski značaj, zato pa so se že vsa županstva sežanskega okraja pismeno izrekla proti italijanski okupaciji. Slovensko časopisje je povsod prepovedano in ljudi zapirajo, če dobijo pri njih sloveski časopis.

V Šturjah so napravili na zvoniku brezžično brzojavno postajo. Moške, ki niso zbežali, so internirali, pri ženskah pa pobirajo podpise za Italijo. Preko Cola - Hrušice vozijo artiljerijo v Logatec. Na Opčinah so zahtevali od vaškega načelnika seznam oseb, ki niso tam rojene ali ki nimajo domovinske pravice, češ, da morajo te osebe v 24 urah zapustiti kraj. Vaški načelnik je zahtevo odklonil.

V Idriji se Italijani pritožujejo, da jih ljudstvo ne pozdravlja in da celo godbe, ki igra vsak dan na trgu noče poslušati. Na rudniškem gradu so odstranili slovensko zastavo in sedaj vohra tam le italijanska. Ceno kroni so določili na 40 centesimov. Zaprli so popolnoma vsak promet z zunanjim svetom na slovensko stran in ker ni uvoza živil, Italijani pa tudi nič ne dajo, ljudstvo, ki je večinoma delavstvo že strada. Vse šole so zaprli in v njih nastanili vojaštvo. Tudi na mestni hiši plapolja le italijanska zastava. Ljudstvo je obupano, kaj bo.

V Grahovem ob Bači so odvedli vse bivše vojake v Kobarid.

Tudi v Istri postopajo na skrajno surov način. Aretirali so učitelja Iskro v Grožnjanu, župnika Flego v Šternu, župnika Červaria v Zrenju, učitelja Nežiča v Livadah, ter Leba in Lukeža v Kaštelu. Tudi zasebna lastnina ni varna ter so odnesli ogromno množino samih vrednosti in blaga. Smatrajo se ne samo izključenim gospodarjem Istre, temveč tudi zasebne lastnine naših ljudi.

V Pazinu so razglasili nad mestom in okolico preki sod. Interniranje dovajajo iz cele Istre v Pazin, kjer ž njimi silno surovo postopajo. Spati morajo na golih tleh brez vsakih blazin. Kdor more, ubeži preko mej. V Tinjanu so odstranili domači Italijani vse hrvatske zastave. Ko je učitelstvo protestiralo, dejal je italijanski poveljnik, da je to Italija in kdor ni zadovoljen, naj gre na Kranjsko ali v Srbijo. V Oprtljah so vdrl v kaplanovo stanovanje ter mu odnesli pohištvo in drugega blaga v vrednosti 30.000 K. Njemu so dali 3 krone za pot in ga s silo napodili iz vasi.

Iz Opatije so Italijani odpeljali seboj na pljučih bolnega profesorja Ribariča, dr. Poščiča, dr. Mogoniča in dr. Lukora. Aretirali so tudi šolskega nadzornika Bunca in šefa policije Senico. Vse skupaj so odpeljali v Italijo.

V Bakru so izdali Italijani ukaz, da morajo vsi učitelji med prebivalstvom agitirati za priklopitev k Italiji. Odpeljali so tudi vse naše brodograditelje, ki je bilo v luki. Ker se je predsednik krajevnega odbora protivil zahtevi na izročitev, namerila je italijanska bojna ladja svoje topove na mesto, znamenje, da hočejo s silo izpolniti svojo zahtevo. Vsled tega so bili primorani izdočiti naši brodograditelji Italijanom. Tu in na Reki se splošno govori, da ostanejo na Reki le Francozi in da bodo Italijani obdržali zaseden le Pulj, Split in ostale dalmatinske luke pa Angleži. Italijani so prepovedali tudi vsako plovbo po morju pod hrvatsko zastavo. Hrvatska parobrodna društva so vsled tega dala svoje ladje na razpolago francoskemu poveljstvu. Italijani so proti temu protestirali, da bi ladje plule pod francosko zastavo in ne puste ladij iz luke. Vsled tega je vsa paroblogva v Primorju izključena. Dovoz živeža je nemogoč in ljudstvu grozi lakota. V Kastvu je italijanska vojaška uprava prepovedala širiti slovensko in hrvatsko časopisje. — V Istri se je prijavilo v italijansko vojsko 1371 Italijanašev. — V Gorici se govori, da one, ki so jih Italijani kot naše bivše vojake internirali v Gradišću, zaslišuje ameriška komisija. Baje jih zaslišuje, če so za Italijo ali pa za Jugoslavijo ter jih nato spuste domov.

POZDRAV NARODNE VLADE REGENTU ALEKSANDRU.

Narodna vlada SHS. v Ljubljani je poslala dne 4. decembra t. l. regentu Aleksandru sledeči brzojavni pozdrav:

Njegova Kraljeva Visokost regent Aleksander

Belgrad.

Narodna vlada SHS. v Ljubljani pozdravlja z iskrenim navdušenjem državno ujedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev pod regentstvom Vaše Kraljeve Visokosti. Načela svobode, bratstva in prave demokracije, izražena in naglašena v proklamaciji Vaše Visokosti, so nam dragoceno poročstvo srečnega razvoja in lepe bodočnosti troedinega naroda. Še posebno vdano zahvalo si usojamo pa sporočiti za blagohotno in tolažilno obljubo najodličnejše branitve celega etnografskega ozemlja SHS, zlasti tudi na naši severni in zapadni meji, kjer naši bratje prenašajo sedaj po vsem štiriletnem vojnem trpljenju gorje neznosnega nasilstva okupacije. Živel jugoslovanski Trst, jugoslovanska Goriška in Istra! Bog blagoslovi ujedinjeno Jugoslavijo! Bog čuvaj kralja Petra in regenta Aleksandra!

Narodna vlada SHS. v Ljubljani.

Pogačnik, predsednik.

Prekmurski Slovenci.

Nečloveško in barbarsko postopajo Madžari napram prekmurkim Slovincem, ki prebivajo v ozemlju rek Mura, Krka in Raba. Sedaj jih je okoli 100.000 ter žive kompaktno brez tuje primesi. Madžari so le uradniki in židje, ki so prišli tja, da izsesavajo narod. Vedno so bili Prekmurci tlačani Madžarov, ki se niso ustrašili nobenih sredstev, da jim iztrgajo materni jezik in jih potučijo. Duhovniki so večinoma domači sinovi, učitelji pa najzagrizenost Madžari. V celem prekmurškem slovenskem ozemlju je 18 katoliških in 7 protestantskih župnij, ki so izključno slovenske. Prekmurški Slovenci so zelo marljivi, delavni in trezni. Večinoma se bavijo s poljedelstvom, imajo pa tudi precej izvrstnih obrtnikov in trgovcev. V ravnini so izvrstna polja, po gričih pa izborna uspeva vinska trta. Stojijo v ozki zvezi s štajerskimi Slovenci in je njih naravno središče mesto Radgona na Štajerskem. Madžari imenujejo Prekmurce »Vende« ter hočejo prepričati svet, da je to neka posebna vrsta Madžarov. Prekmurci pa se dobro zavedajo svojega pokolenja ter žele vsi živeti skupno z nami v Jugoslaviji. Madžari pa so vsled tega vsi divji in postopajo zelo nasilno, tako da prebivalstvo trumoma beži čez hrvatsko mejo in prosi pomoči. Ogrske oblasti so izdale ukaz, da se morajo vsi moški od 17.—50. leta takoj zgledati pri ogrskih polkih. Seveda pozvani ne odhajajo nikamor, ker upajo, da pride jugoslovanska armada ter jih osvoboditi. Ko so nekateri fantje izjavili, da so Jugoslovani in da hočejo k slovenskemu kadru v Ljutomer, so jim Madžari zagrozili, da jih bodo strogo kaznovali, če bi kdo poskušal uiti. Tako je madžarska obhodna straža ustrelila nekega posestnika, ki služi pri jugoslovanski armadi v Ljutomeru, ko je prišel ponoči obiskat svoje starše. Tudi za te naše rojake napoči v kratkem ura osvobođenja izpod madžarskega nasilja.

Bogastvo Jugoslavije.

Nepopoljšljivi štajercijanci v ptujskem in mariborskem okraju begajo ljudstvo, češ kaj nam bo Jugoslavija, ki nima ne soli, ne železa, ne premoga itd., vino pa bomo morali prodajati po nizki ceni, ker ga Nemci ne bodo več kupovali od nas. Te govorice so sicer skrajno zlobne, a tudi brezuspešne, ker je Jugoslavija gotova stvar in je nemčursko besedičenje ne spravi iz sveta.

Da naše ljudstvo spozna, kako nevedni so ljudje te vrste, podajemo tukaj na kratko bogastvo naše Jugoslavije. Kar se tiče živil, so naši slovenski okraji vedno zalagali nemški Štajer. Gradčani in Dunajčani so zdaj v hudi stiski, ker so prenehali dovozi živeža. Skupaj z rodovitno Hrvatsko, Slavo-

nijo, severno Bosno in Srbijo pa pridelamo toliko, da še lahko prodajamo Nemeem in sicer po cenah, katere bomo določevali mi, ne pa razni nemški prehranjevalni uradi. Les se je vedno izvažal iz jugoslovanskih dežel in bo se tudi v bodoče. Dobiček bo tekel v jugoslovansko državno blagajno in bo služil nam samim, ne pa Nemcem in Madžarom. Živinoreja bo si zopet opomogla in bo vzcvetela, ko so prenehale nemške rekvizicije.

Naravno bogastvo naše zemlje presega nemške alpske dežele. Premog imamo na slovenskem Štajerskem, Kranjskem, Hrvaškem, v Bosni in Dalmaciji, zlato in srebro v Bosni (Zlatar, Krševo, Srebrnik, Srebrenica), živo srebro v Idriji, baker v Srbiji, svinec na slovenskem Koroškem, žveplo na Hrvaškem (Radoboj), asfalt v Dalmaciji, petrolej na Hrvaškem itd. Soli dobivamo več ko dovolj iz morja in še povrh iz Bosne. Ako je zdaj v prehodni dobi nimamo v izobilju, je tega kriva le bivša avstrijska uprava, ki je vse to kopičila v nemških deželah. Tudi se vsled vojnega stanja ni mogla dobiti morska sol. Kakor hitro bo rešeno naše državno razmerje, bo se tudi to vprašanje rešilo ugodno za nas.

Sladkor se je dozda izdeloval večinoma na Češkem in Ogrskem. Ko se razmere uredijo, bomo ga lahko dobili od bratske češke države, ki bo ob Rabi mejila na našo državo. Sladkorna pesa pa obrodi v rodovitnih jugoslovanskih krajih ravno tako kakor drugod in v nekaj letih bomo imeli svoje sladkorne tovarne, katerih nam dozda nemška in madžarska nevoščljivost ni pripustila.

Železa sicer ne bomo imeli dovolj — dobiva se pri Jesenicah na Kranjskem in v Bosni. Toda ne smemo prezreti velikanske prednosti, katero ima Jugoslavija zlasti pred Nemško Avstrijo in pred Ogrsko. Mi imamo morje in po morju lahko dobivamo najrazličnejše blago iz vseh delov sveta. Naši ljudje so nadarjeni, pridni in podjetni, razvila bo se trgovina, obrt in industrija.

Ako se torej g. S. od Velike Nedelje boji pomanjkanja pri nas v Jugoslaviji, naj le gre v nemško Avstrijo. Tam ga še čaka velika vojna odškodnina, katero bodo morali plačevati premagani nemški in madžarski narod za škodo, katero so napravili v Belgiji, Franciji, Srbiji in drugih deželah. Mi Jugoslovani pa pripadamo s Srbijo k zmagovalni ententi in torej ne bomo plačevali vojnih odškodnin. To je največji materialni dobiček od narodnega ujedinjenja s Srbijo.

Politični pregled.

Jugoslavija. Srbske in naše čete so zasedle na Koroškem Pliberk, Podrožico in Rožek. — Italijani so prepovedali v vseh krajih, ki so jih zasedli, izvešati ali nositi naše trobojnice. — Odposlanstvo Narodnega višja, ki je na potu v svrhu ureditve zedinjenja s Srbijo, je bilo v Belgradu slovesno sprejeto. — Srbski poslanik je sporočil iz Londona, da smemo po zatrdilu angleških vladnih krogov upati, da bo naše narodno vprašanje glede Italije ugodno rešeno na mirovni konferenci. — Mesto Velikovec so zasedle srbske in naše čete. — Jugoslovanski škofje so izdali okrožnico, kjer zahtevajo v bodoči državi staroslovensko bogoslužje, obredi naj bi se pa vršili v živem narodnem jeziku. — Velika narodna skupščina črnogorska je odstavila kralja Nikito in vso kraljevsko dinastijo Petrović. — Njegoš ter proklamiral popolno ujedinjenje Črne gore s kraljevino Srbijo pod kraljem Petrom. — Nikola Pašić je bil ponovno imenovan za srbskega ministrskega predsednika ter mu je bila poverjena naloga, sestaviti nov ministrski kabinet. — Jugoslovanski frančiškani so sporočili Narodnemu višju spomenico, kjer pozdravljajo zedinjeno državo SHS in priznavajo vsako državno obliko, tudi srbsko monarhijo. — Glasom poročil smatrajo Italijani mesto Trst kot za stalno združeno s kraljevino Italijo. — Člani srbske vlade, ki

so dosedaj bivali v Parizu, se vračajo v domovino. — Jugoslovanska deputacija z regentom Aleksandrom se sestane v Parizu z Wilsonom. — Jugoslovani z južne Ogrske so se izrekli za ujedinjenje s Srbijo pod dinastijo Karagjorgjevičev. — V Celovcu so uprizorili Nemci velike izgrede proti Slovincem. — Z ozirom na sklep Narodnega višja je proglasil v Belgradu regent Aleksander ustanovitev nove države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Skupno ministrstvo bo v najkrajšem času sestavljeno.

Čeho - slovaška republika. Vlada je izvedla ločitev cerkve od države. — Ententa želi, da bi se sporne točke med Ogrsko in Čehi uredile še pred mirovno konferenco. — Dne 5. decembra pričakujejo v Pragi predsednika republike, profesorja Masaryka, ki se vrne iz Amerike. — Čeho - slovaške legije se polagoma vračajo v domovino. — Češke čete so po krvavem boju zasedle mesto Most.

Poljska. Boji med Poljaki in ukrajinskimi četaši se še vedno nadaljujejo. — Ker so Poljaki zavzeli Lvov, vlada povsod v vzhodni Galiciji mir.

Anglija. Angleži se pritožujejo, da Nemci ne izročajo angleških vojnih vjetnikov v redu, nego da jih pošiljajo sestradane in brez oblek. — Angleški kralj je došel v Pariz. — Nemčija je oddala dosedaj že 114 podmorskih čolnov.

Francija. Mirovna konferenca se otvori baje že ta mesec. V prvi vrsti se bo razpravljalo o čeho - slovaških vprašanjih.

Nemška Avstrija. Vlada je obljubila Ogrski vojaško pomoč proti Čeho - Slovakom, če ji ta prepuosti nekaj okrajev. — Kot se čuje, zasedejo italijanske čete Dunaj, francoske pa Monakovo.

Madžarska. V Budimpešti so razkrili zaroto, ki je imela izzvati protirevolucijo. Vodja je bil neki grof. Več oseb so zaprli. — Francozi so izdali povelje, da se morajo vse nemške čete na ogrskih tleh razorožiti. — Ministrski svet je sklenil, takoj razorožiti Mackensenovo armado, ki šteje 170.000 mož.

Nemčija. Bavarska je prekinila vsako občevarje s Prusijo, češ, način nove vlade je zopet isti, da nemški narod znova prevzame za spoznanje resnice. — Cesar Viljem se je z državnopravno veljavnim dokumentom odpovedal prestolu. — Glasom poročil name-rava ententa znova pričeti sovražnosti proti Nemčiji, ker je ta baje prelomila pogoje premirja.

Habsburgovci.

Nikdar se ni smelo pri nas pisati resnice o Habsburgih. Bog obvari, to bi bilo takoj razžaljenje veličanstva. Pa ne le resnice! Niti kot o ljudeh se ni smelo o njih govoriti. Neki Slovenec je rekel, da je cesar star — pa je bil obtožen razžaljenja. Edino, kar smo smeli o njih vedeti, so bile razne laži, ki so se širile v raznih člankih in knjigah. Posebno v šoli se je to gojilo. Neprestano je moral učitelj pripovedovati o »dobrotljivosti«, »velikodušnosti«, »miroljubnosti« itd. Povdarjam, da so bili drugi narodi bolj pametni nego mi in niso nikjer gojili take neumne poniznosti, kakor pri nas. In mi smo skoraj vse verjeli. Saj so celo ob smrti Franca Jožefa, ki je bil eden največjih moralcev človeštva, pisali naši listi, da je bil to najmiroljubnejši cesar. In mi smo skoraj verjeli. Kake slavo-speve smo pisali o vsaki priliki tem ljudem, ki so vladali na Dunaju in uničevali podložne narode. Pa ne le članke, vse, kar smo sezi-dali s svojim denarjem, kar smo ustvarili z lastno pridnostjo, vse smo krstili po Franc Jožefu: šola, bolnica, društven dom, vse je bilo: jubilejno in Franc Jožefovo. Celu ustanove in podporni fondi. Seveda ni zato dal Franc Jožef niti krajcarja. Za nemško gledališče v Ljubljani je dal 10.000 K iz svojega žepa, za naše stvari pa nikoli niti vinarja in vendar ga je neki slavnostni govornik — Bog odpusti oslu ta greh — imenoval očeta slovenskega naroda. Tako smo bili zaslepljeni. Drugi so se nam seveda smejali, marsikdo nas je pomiljeval. Z naših shodov — celo s C. M. Družbe smo pošiljali udanostne brz-javke na Dunaj. Seveda so prišle samo do pisarne in tam so odgovorili, da se zahvaljujejo: zraven pa so si mislili: ti ljudje so ali norci ali pa hinavci. Pa naš narod bi ne bil

delal vsega tega, delali so njegovi »vodite-lji«, ki so čakali za tako svoje delo zasluženih križcev. Taki ljudje so bili zelo nevarni: narodu so govorili o boju — toda en sam križec — magari železen — je bil dovolj, pa so bili kakor ovca, vpognili so se in — služili so Habsburgovcem. Habsburgovci so vladali s pomočjo takih ljudi in so delali z narodi, kar so hoteli.

Zunaj po svetu kroži mnogo zanimivih knjig, posebno v Ameriki, ki nam podajajo vso resnico o Habsburgovcih. Ko je konečno zadela ta od vsega sveta prokleti rod pravična kazen božja — so tudi češki, nemški in mažarski listi prinesli mnogo resničnega o Habsburgih. V bodoče bomo tudi mi prinesli »zgodovino« tega krvavega rodu, da bomo videli, kdo so bili oni, ki smo se pred njimi klanjali. (Dalje.)

Važnejše odredbe Narodne vlade v Ljubljani.

Ob času prehoda vojaštva soške armade skozi naše kraje prilastilo si je več posestnikov z nakupom ali pa samolastno od vojaštva govejo živino in prašiče.

Ta način pridobitve pa je neveljaven, nedopusten in kazniv. Radi tega se pozivljajo vsi kmetovalci, ki so si na tak nedopusten način prisvojili živino, da nemudoma, najkasneje pa do 10. decembra t. l. sporoče vnovčevalnici za živino in mast v Ljubljani, koliko take živne imajo, ali pa da jo do uvedenega roka priženo na Zeleni hrib pri dolenskem kolodvoru v Ljubljani.

Po preteku tega roka se uvede po celem Kranjskem preiskava ter bode vsak, ki bo še imel kako prisvojeno vojaško govejo živino ali prašiče, strogo kaznovan in se mu bo živina odvzela.

Ivan Taufer:

Slovenski premogar v Jugoslaviji.

(Konec.)

Sedanji zakon bratovske skladnice z dne 28. junija 1889 in vse poznejše razne odredbe ministrstev ne odgovarjajo najprimitivnejšim delavskim zahtevam. Zakon bratovske skladnice je mišljen kot pokojninski sklad premogarjev, če si ga pa natančneje ogledamo, je pa vse kaj drugega kot starostno zavarovanje. Podoben je našemu občinskemu ubožnemu zakladu, kjer se deli le miloščino, samo s to razliko, da dobi občinski ubožec to miloščino brez svojih prispevkov, dočim je premogar primoran prispevati za svoj pokojninski sklad. Premogar mora po starostnem tarifu plačevati po 7 odstotkov od svojega zaslužka. Ravnotoliko plačuje tudi posestnik premogokopa v bratovski sklad. Po dobi treh let je premogar upravičen do pokojnine letnih 200 kron, ali mesečnih 16 kron 66 vin. V slučaju, da je premogar oženjen in da umre, dobi vdova 8 K 33 vin. mesečne pokojnine. Pri zagorskem bratovskem skladu dobi premogar po 24letnem službovanju še posebni pokojninski prispevek mesečnih 8 kron, odnosno vdove po 4 krone. So delavci, kateri služijo že delj kot 40 let v premogokopu in plačujejo skozi vso dobo po 7 odstotkov mesečnega zaslužka v bratovski sklad in bodo na stara leta ravnotako dobili mesečne pokojnine 24 K 66 vin. Nedvomno je pokojninski prispevek naravnost škandalozen in do neba kričeč, če se pomisli, da je treba plačevati 7 odstotkov od plače.

Zakon bratovske skladnice je tudi z druge strani krivičen in pristranski, ker daje skoro vso oblast v roke posestnikom premogokopov. § 17 jim dovoljuje, da so opravičeni imenovati 1/2 članov v predsedstvo. Tudi predsednik in podpredsednik bratovskega sklada morata biti posestnika premogokopa. Da so posestniki premogokopov poslali v bratovsko skladnico najgorečnejše zastopnike kapitalizma, je samo ob sebi umljivo. Premnogokrat se je zgodilo, da

so se morali ostali člani bratovske skladnice, ki so bili voljeni iz vrst delavstva, brez-pogojno vkloniti terorizmu podjetništva. V svobodni Jugoslaviji bo moral biti takoj razvoljavljen stari rudarski zakon, da se s tem napravi enkrat za vselej skorajšnji konec velikim socialnim krivicam, katere je moralo do danes prenašati delavstvo.

Novi pokojninski sklad premogarjev bo moral biti najmanj tako dober kot so bili že dosedaj pokojninski zakladi drugih vrst uslužbencev in delavcev. Poglejmo samo pokojninski zaklad uslužbencev južne železnice v primeri z zakladom premogarjev. Uslužbenec plačuje 4 odstotke od svoje plače in ima že po preteku 6 let pravico do 40 odstotkov pokojnine, ki se mu zvišuje letno, ter ima po 35 službenih letih polno pokojnino. Na vsak način je to popolnoma drug prispevek kot premogarskih 24 K 66 vin. na mesec.

Odločno je ugovarjati, da bi imeli posestniki premogokopov in rudokopov pravico imenovati svoja zastopstva v bratovske skladnice, pač jih je pa prisiliti, da plačujejo svoje prispevke, kolikor najbolj visoko v bratovski sklad. Posebno pa ne smejo imeti posestniki premogokopov pravico imenovati predsedstva bratovskih skladnic.

Pokojninski sklad mora upravljati država sama, ki bodi tudi odgovorna za denarno poslovanje. Člani pokojninskih skladov naj pa imenujejo posebno komisijo, katere naloga bo, nadzirati poslovanje pokojninskega sklada. Novi zakon mora tudi vse drugače imenovati razodišča bratovskih skladnic, kot se danes imenujejo. Premogarju mora biti zagotovljena pokojnina po 6 letih dela in mora dobiti tudi po 35 službenih letih polno pokojnino z 20 odstotno doklado. Dotični uradnik, ki bo upravljal pokojninsko matriko in bolniško blagajno, naj bo imenovan od države.

Zahteva, da opravlja denar bratovskih skladnic državna uprava, je prav posebno upravičena, če se pomisli, da se je do danes denar bratovskih skladnic nalagal vse prej kot v varne roke. Tako na primer je bil v Zagorju bratovski sklad večinoma v Kranjski hranilnici in v vojnih posojilih.

Zver.

V prvem letu vojne je bil v Ljubljani ustreljen kovač Kromar z Dolenjskega. Bil je oče devetih otrok. Slovenska javnost je takrat le malo izvedela o žrtvah, ki so padale pod obsodbami prekega sodišča, zato je treba, da sedaj o njih izpregovorimo. Izpregovoriti pa je treba pred vsem tudi o onih zvereh v človeški podobi, ki so naše ljudi naznanjali avstrijski oblasti. Slučaj Kromar je vnebovpijoča obtožba proti vsemu, kar se je pri nas godilo v prvih letih vojne.

Kovač Kromar je sedel v gostilni in po svojem modrem prevdanku je prišel do zaključka, da imajo Srbi prav. In to je tudi po vsej pravici povedal in je rekel: »Srbi se bijejo za svojo stvar, pa dobro se bijejo, so še boljši ko naši.« Tako je modroval ta naš pošten slovenski človek. Ali ni tisoče in tisoče naših ljudi mislilo tako? Ali ni vsak človek, ki je količkaj vedel, da je Slovenec, čutil v svojem srcu na isti način? Ali si nismo vsaj na tihem vsi tako šepetali? Na tihem — pravim — kajti naša zemlja je bila polna denuncijantov in špiclov in ubogi Kromar je bil tako nesrečen, da je postal žrtev takega lopova. Ta lopov je še danes na svetu — to je bivši črnomeljski župan Skubic. Ta je šel ovaditi Kromarja orožnikom. Bil je seveda hud Susterčijanec in po zgledu svojega velikega voditelja je mislil, da mora ovaditi, če kdo kaj proti Avstriji reče. V tistih časih to ni bila šala: orožniki so vedeli, da je to nevarno in so celo Skubicu rekli, naj stvar pri miru pusti. Skubic pa je trdil, da je to njegova dolžnost in ker so se orožniki bali zase, so naznanili Kromarja. Kromar je bil aretiran in je prišel pred sodišče. In celo pred sodiščem je tujec — sodnik imel toliko srca in čuta, da je hotel rešiti nesrečno žrtev s tem, da bi bil zvrnil celo zadevo na pijanost. Toda denuncijant Skubic na to ni

pristal, ampak je vstrajal na svojem: češ da ni bil nihče pijan, da je vse dobro slišal in da je Kromar govoril tako, kakor je mislil. Divja zver bi bila imela sočutje — slovenski klerikalec ga ni imel. Kromar je bil obsojen. Bil je oče devetih otrok, poštena slovenska duša.

Vprašanje je sedaj, kaj se naj zgodi s takimi lopovi, kakor je Skubic? Kam spadajo te zveri, ti krvoloki avstrijski? Ali spadajo v svobodno Jugoslavijo? Mislimo, da ne. Skubic je eden. Toda takih denuncijantov je še nekaj: pridejo vsi na dan. Kaj z njimi. Strah in groza obide človeka, ko pomisli, kakšni ljudje so živeli v naši domovini. Neverjetno se nam zdi, da je kaj takega mogoče. In vendar: take zveri je vzgajal Susteršičev slovenski klerikalizem. Take zveri so živele med nami. Ali si morete misliti, kako dušo ima tak človek, ki žene svojega poštenega sosedo v strašno smrt. Ali je to sploh človek? Na Češkem so v prvih dneh svobode v Pragi nekega takega denuncijanta javno ubili. Ali moremo pustiti, da bi ti ljudje nemoteno živeli v svobodni državi, za katero so drugi trpeli in umirali, dočim so denuncijanti izdajali najboljše ljudi. To ni mogoče. Treba je, da pridejo pred narodno sodišče. Tam morajo biti sojeni in obsojeni. Oni, ki so srečno ušli iz rok avstrijske »justice«, morejo sedaj lastnoročno obračunati s svojimi denuncijanti in staviti na odgovor. Toda oni, ki so mrtvi — te mora maščevati poštena slovenska javnost. Naša dolžnost je zbrati imena vseh denuncijantov, postaviti jih na sramotni kamen in jih kaznovati. Najmanj, kar se more zahtevati, je to, da se jim prepove bivanje v Jugoslaviji, iz katere se morajo izseliti po prestani kazni. Mi ne maramo, da bi taki ljudje sramotili naše pošteno jugoslovansko srce, da bi prebivali na naši svobodni zemlji. Proč z njimi z vso brezobzirnostjo. Ako jih ni sram živeti naprej — naj žive drugod tam pri Nemcih ali pa na Dunaju — ne pa pri nas. Slovenska javnost se mora očistiti. Dosedaj se je vršilo to preveč obzirno. Kakor oni niso imeli obzirnosti, ko so gnali naše ljudi v smrt — tako ni treba nam z njimi milo postopati. Kazen za greh mora biti in denuncijantstvo je najpodlejši zločin proti človeku — zato zahtevamo sodbę.

Zadnji čas so nekateri naši listi pisali, da smo Slovenci kulturni narod, ker znamo čitati, in da smo zato zreli za republiko. Skubic zna tudi čitati — saj je čital »Domoljuba« — a vprašam vas, ali je to kulturni človek? Vidite, koliko zverskega je še v takih ljudeh, kako nizka je njihova hlapčevska duša. Čitanje ni dovolj. Naš narod mora biti drugačno vzgojen, predno bo zmožen svobode. A za zdaj je važno, da obračunamo z denuncijanti.

Treba pa bo tudi misliti na to, da se poskrbi za družine onih žrtev. Skubic je ubil očetah devetih otrok. Kdo naj zdaj skrbi zanje? Na Češkem so v začetku vojne ustrelili nekega Kudino, ker je rekel, da na Slovane ne bo streljal. Bil je oče šestih otrok. Češki narodni ljudje so skrbeli skrivaj za uboge sirote, v prvih dneh svobode pa so zanje javno nabrali večjo svoto. Treba bo tudi pri nas misliti na to, da se vsaj deloma popravijo krivice, ki so jih napravili taki ljudje, kakor je Skubic in njegovi tovariši-denuncijanti, ki so pomagali avstrijskim rabljem pri njihovem krvavem poslu. Proč s pomagači krvnikov, ki imajo krvave roke!!

Politične vesti.

== Povratek naših delegatov dr. Korošca in dr. Žerjav iz Švice. V ponedeljek zvečer ob 6. uri vrnila sta se v smeri iz Gorenjske v domovino delegata dr. Korošec in dr. Žerjav, ki ju je med drugimi pred dobrim mesecem odposlalo zagrebško Narodno vijeće v Švico in Pariz, da tam zastopajo naše koristi. Po navdušenem vsprejemu na kolodvoru odpeljala sta se delegata v dež. dvorec, kjer sta Narodni vladi podala svoje poročilo. Naš položaj glede severne meje slikala sta kot najugodnejši ter bodo zlasti popolnoma izpopolnjene naše narodne zahteve glede meje. Glede zapadne meje stvar še ni rešena, povdarjala pa sta delegata, da je potrebno, da nastopi cel naš narod z vsem povdankom in z vsemi sredstvi za rešitev tega vprašanja v smislu idej Wilsonovih. Tako je potem upati, da se nam reši celo naše narod-

no ozemlje. Povsod na Francoskem in v Švici so naši delegati v prvi vrsti zagovarjali naše slovenske zahteve glede Trsta, Goriške, Istre in Dalmacije. V torek zjutraj sta se oba delegata odpeljala v Zagreb in potem v Belgrad, da se udeležita pogajanj za ustanovitev skupne vlade, ki se sedaj vrše v Belgradu.

Sprejem dr. Korošca v Zagrebu. Dr. Korošec in dr. Žerjav sta prispela v torek okoli pol 12. v Zagreb. Na celem potu je prebivalstvo našega voditelja navdušeno pozdravljalo. V Zagorju ga je pozdravila deputacija rudarjev, istotako tudi v Trbovljah, kjer so čakali na kolodvoru tudi šolski otroci z učitelji. Na Zidanem mostu ga je pozdravila deputacija železničarjev. Nadaljni pozdravi so se vrstili na postajah Videm - Krško in v Zaporešću. Vasi ob železniški progi so bile okrašene z zastavami.

Na zagrebškem kolodvoru je pričakovala našega prvobornika večitisočglava množica. Zagrebški župan dr. Srkulj je pozdravil v imenu mesta dr. Korošca. V imenu predsedstva Narodnega vijeća sta ga pozdravila dr. Budisavljević in dr. Cerović, v imenu srbske vojske pa polkovnik Milan Pribičević. Dr. Korošec se je ginjen zahvaljeval za sprejem, poudarjajoč, da smo postali sedaj močni in nepremagljivi, da pa bomo morali napeti vse svoje sile, da rešimo tudi one dele naše domovine, koji so še v nevarnosti. Visokošolci so dvignili dr. Korošca na rame in ga nesli daleč v mesto. Potem se je odpeljal v mesto, množica ga je spremljala do stanovanja mestnega župnika, kjer je imel na željo ljudstva zopet nagovor. Nato se je množica mirno razšla. Zvečer ob 10. se je dr. Korošec z dr. Žerjavom odpeljal v Belgrad.

== Italijani pobirajo v Rovtuh nad Logatcem podpise na neki poli ter silijo ljudi, naj se podpišejo. Ljudje se iz strahu pred grožnjami podpisujejo ter ne vedo zakaj. Verjetno je, da nabirajo podpise za pridružitve Italiji, da bi te podpise potem na mirovni konferenci izrabljali zase, češ, da se izjavljajo naši ljudje za Italijo. Ta način prevare popolnoma odgovarja italijanskemu značaju, ki pozna samo zahrbtnost in prevaro. Svarimo naše ljudi, naj nikar Italijanom ničesar ne podpisujejo ter nam vsak podoben slučaj javijo.

== Italijanska hvaležnost. Slovenski častnik iz jugoslovanske legije na italijanski fronti je srečno pribežal v Ljubljano, kjer je povedal, da so Italijani jugoslovansko legijo, ki je štela okoli 900 mož in 30 oficirjev, samih nekdanjih avstro - ogrskih Jugoslovancev, razorožili in jo internirali. Jugoslovanski legijonarji so vršili na italijanski fronti trdo službo, prezirajoč nevarnost, da ako koga vjamejo Avstrijci ali Ogri, da ga obesijo na prvo drevo. Borili so se za svobodo in pričakovali, da bodo po končanem boju takoj odšli v svojo domovino, svobodno Jugoslavijo, toda bili so v svojem pričakovanju kruto varani. Taka je italijanska hvaležnost in velja si jo dobro zapomniti.

== Nemške nakane — izjalovljene. Pretečeni petek so na mariborski pošti, kakor tudi na železnici še ostali nemški uradniki in uslužbenci pričeli stavkati. Storili so to ne morda iz kakih upravičenih razlogov, temveč le zato, ker so mislili, da bodo s tem spravili našo pošto in železniško upravo v zadrego in zmedo. Poverjenik za promet dr. Pestotnik pa je takoj odredil, da se vse stavkujoče odpusti iz službe. Takoj je odšlo iz Ljubljane nadomestno osebje za vse odpuščene moči. S tem se je nemška nakana popolnoma izjalovila. General Majster v Mariboru je dobil nalog, da poskrbi, da se vsi odpuščeni v 24 urah tudi iz Maribora izselijo.

== Nemški apetit po slovenski zemlji. Da se Nemci še sedaj niso spamečovali, dokazuje predlog za volilni red za nemško avstrijsko konstituanto. Po tem predlogu bi spadali v nemško Avstrijo na Štajerskem okraji Marenberg, Maribor, Ptuj, Sv. Lenart v Slov. Goricah in Gornja Radgona. Nadalje si laste celo Koroško in Belo peč na Kranjskem. Nemška požrešnost po slovenski zemlji res nima meje. Seveda ti okraji ne bodo nikdar volili za nemško konstituanto, temveč le za Jugoslavijo in bo nemški predlog pač ostal le predlog. Čudno, da še naših Kočvarjev niso pritegnili zraven. Kaj so pozabili nanje, ko so bili vendar vedno najzvestejši njihovi pristaši.

— **Vsi Mariborčani znajo slovenski!** Ko so jugoslovanski vojaki v Mariboru vršili preiskave po hišah radi orožja, so naenkrat povsod znali slovensko. Po preiskanih hišah se je našlo mnogo orožja in celo ročnih granat.

— **Splošno razoroženje.** Wilson je predložil ameriškem senatu predlog na evropske države radi splošnega razoroženja. Po tem predlogu naj bi se vojna sila evropskih držav na morju in na suhem znižala na 25% mirovnega stanja.

— **Pobožne želje.** Mariborske Nemce silno bodejo v oči srbske čete, ki opravljajo v Mariboru stražno službo. V graških listih sedaj zahtevajo, da naj zasedejo Maribor ententne čete (kakor bi srbske to ne bile) in sicer bi največ zaupali Italijanom, da bodo nepristranski. To zaupanje so si Italijani pridobili vsled svojega počenjanja po naših krajih in Nemci so se naenkrat spomnili prejšnjega prijateljstva do Italijanov, kadar se je šlo proti Slovincem. Toda to ostanejo le nemške želje, kajti Italijani bodo šli preje nazaj, kakor naprej.

— **Ormož v slovenskih rokah.** V Ormožu so odstavili dosedanj nemški občinski odbor ter županuje sedaj slovenski odvetnik dr. Lašič, kateremu je pridruženo 6 prisodnikov.

— **Ptujski mestni zastop razpuščen.** Pretečeni ponedeljek je vodja okrajnega glavarstva v Ptuj dr. Pirkmajer pred zbranimi zastopniki ptujskega mestnega zastopa v imenu Narodne vlade razpustil mestni zastop ptujski ter imenoval gerentom odvetnika dr. Jurtelo. Župan Steudte je proti temu protestiral in izjavil, da se vda le sili. Dr. Pirkmajer pa je izjavil, da ima nalog, da tudi s silo udelevi vladne ukrepe, nakar je župan Steudte oddal posle dr. Jurteli.

— **Poštni urad v Celju** je prevzel nadkontrolor Anton Mirnik. Dosedanji uradni ravnatelj Krainz je odstavljen. V kratkem bo dodeljenih 8 slovenskih uradnikov, da nadomestijo nemške uradnike, ki niso zmožni slovenskega jezika.

— **Naslovi odpravljeni.** Narodna vlada v Ljubljani je odredila, da so nazivi, kakor visokorodje, blagorodje itd. odpravljeni. V dopisih oblastev na osebe naj se rabijo samo nazivi: gospod, gospa, gospodična. Naslovi na oblasti, kakor visoki, slavni itd., so tudi odpravljeni.

— **Mariborska mestna policija.** Vodstvo bivše mariborske policije je poverjeno dr. Ivanu Senekoviču, policijskemu komisarju bivšega tržaškega policijskega ravnateljstva.

— **Novo jugoslovansko ministrstvo.** Zagrebški listi poročajo, da bo štel novo jugoslovansko ministrstvo 18 članov. Med njimi bodo ministrstvo za zunanje zadeve, narodno obrambo, pomorstvo, finance, pošto in brozjav skupna. Ostala ministrstva pa bodo imela v vsakem, do sedaj upravno ločenem delu posebne deželne vlade. Med njimi in med osrednjo vlado bodo posredovali državni tajniki, katerih bo sedem.

— **Vojaški svet v Lipsku** je sklenil, da se mora nemški glavni stan takoj razpustiti, maršala Hindenburga pa zapreti.

— **Izročitev Viljema ententi.** Angleški listi poročajo, da so ententne vlade sklenile, da bodo zahtevale od nizozemske vlade izročitev bivšega nemškega cesarja Viljema.

— **Konfiskacija posestev bivšega nadvojvode Friderika na Češkem.** Poljedelski minister čehoslovaške republike Prašek je izdal odlok, s katerim se konfiscirajo posestva bivšega nadvojvode Friderika. So to štiri posestva, ki leže v okraju Friedek v Šleziji.

— **Odprava plemiških in drugih naslovov na Češkem.** Narodni svet je sprejel zakon o odpravi častnih naslovov, plemiških predikativ in vseh odlikovanj. V veljavi ostanejo samo naslovi doktor, inženir in častni doktor.

— **Karel Habsburški mora zapustiti Avstrijo.** Z ozirom na razne spletke in agitacije je avstrijska vlada sklenila pozvati bivšega cesarja Karla, naj nemudoma zapusti avstrijsko ozemlje.

— **Prvi srbski list.** V Sarajevu je jela izhajati »Srbska Zora«, neodvisen list srbske demokracije. To je od leta 1914 prvi list, ki

je tiskan v področju bivše avstro-ogrške monarhije v cirilici. V svojem programu se »Zora« zavzema za popolno narodno in politično ujedinjenje jugoslovanskega naroda.

— **Viljem II. ujetnik.** Ententa je sporočila nizozemski vladi, da smatra bivšega nemškega cesarja za ujetnika. Nizozemska vlada je odgovorna zanj, da ne pobegne. V Versaillesu se bo sestala posebna komisija, ki bo razpravljala o zločinah, ki jih je zakril Viljem II. Profesor na pravni fakulteti Berthelmy objavlja v »Matinu« članek, v katerem prihaja do zaključka, da so krutosti, povzročene po Viljemu tudi v vojnem stanju po mednarodnem pravu prepovedane in da tvorijo zločin v smislu navadnega kazenskega prava. Cesar Viljem je zločinec in v juridičnem smislu sokrivec grozovitosti, ki jih je ukazal izvršiti v protislovju z vojnimi običaji in ga zato lahko izroče vojnemu sodišču.

Gospodarstvo.

Plesnivi sodi se operejo najbolje s toplo vodo v kateri je raztopljen nekoliko sode in primešana solna kislina. Na vsakih 10 litrov vode da se 1 liter solne kisline. Voda se potem vlije v sod in se pusti stati nekoliko ur. Med tem časom se mora sod večkrat valiti semtertja, da voda s solno kislino sod dobro izpere. Če je potrebno, se mora sod tudi večkrat oprati na ta način. Potem se sod dobro izpere s čisto vodo, ki jo je treba popolnoma izcediti in pustiti sod, da se posuši. Ko je sod suh se ga malo zažvepla in dobro zabije. Na ta način se spravi vsa plesnoba iz soda.

Črve iz cvetličnih loncev se spravi na sledeči način: polij sveže orehovo listje z vročo vodo ter naliž to tekočino, ko se je popolnoma shladila na prst v loncu. Zalivanje je treba večkrat ponavljati. Črvi bodo prišli sami na vrh in potem jih lahko odstraniš. Mesto orehovega listja je dober tudi divji kostanj ali pa žir. Treba ga je zribati in postopati enako, kakor zgoraj povedano.

Izplačevanje obresti avstrijskih predvojnih obveznic in zadolžnic. Obresti avstrijskih državnih obveznic in zadolžnic iz predvojne dobe se neovirano izplačujejo pri finančni deželni blagajni in davčnih uradih. Obresti vojnih posojil pa se ne izplačujejo.

Živo srebro. V znanem rudniku v Idriji se koplje dragocena živosrebrna ruda. Leta 1913. se jo je v idrijskih rudnikih izkopal 1.306.000 stotov, ki je bila vredna 3.175.000 kron. Glede množine živosrebrne rude prekasa našo Idrijo le Španska in Kalifornija. Ruda se je sprajila v živo srebro ter se je dobilo iz nje 8200 q živega srebra v vrednosti 3.878.000 kron.

Cena prašičem pada. Na Hrvaškem, zlasti v Slavoniji, se nahaja velika množina pitanih prašičev, katere ponujajo tudi na Kranjsko in sicer za ceno 4–6 K za kg žive teže. Opaža se, da bo cena tudi rvevi živini v kratkem padla.

Tedenske vesti.

— **Shoda v Poljanah in Gorenji vasi nad Škofjo Loko.** V nedeljo, 1. decem. dop. je priredila naša krajevna organizacija JDS ljudski shod, katerega se je udeležilo nad 250 samih mož in fantov. Shod je otvoril nadučitelj Perko, ki je po uvodnih besedah pozval došle govornike JDS, da povzamejo besedo. Dr. Klepec, dež. poslanec Ribnikar in dr. Kavčič so opisali položaj, v katerem se nahajamo ter pojasnjeval ob pritrjevanju zborovalcev stališče jugoslovanske demokratske stranke v vprašanju edinstva s Srbijo. Na predlog nadučitelja Perkota so bile nato sprejete resolucije, ki pozdravljajo sklep Narodnega viječa v Zagrebu z dne 24. novembra 1918 za takojšnje ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v enotno državo pod regentom Aleksandrom ter da naj bo Jugoslavija urejena po načelih demokratizma in enakopravnosti. Nato se je vršil shod JDS tudi v Gorenji vasi, kjer so isti govorniki zbranim možem in fantom razpravljali o istih vprašanjih ter so bile tudi tu sprejete resolucije s podobnimi zahtevami.

— **Shod JDS v Žireh.** Pretečeno nedeljo popoldne je priredila jugoslovanska demokratska stranka pri nas ljudski shod. Dvorana Sokolskega doma je bila nabito polna poslušalcev in poslušalk. Bilo je več kakor 600 zborovalcev. Govorniki JDS: dr. Kavčič, dr. Klepec in deželni poslanec Ribnikar so nam v poljudnih besedah pojasnili položaj, v katerem se nahajamo, obrazložili so nam rovanje prikritih in neprikritih Šusteršičevih pristašev proti edinstvu države SHS ter nam slikali počenjanje Italijanov, ki se nahajajo v naši najbližji okolici. Z navdušenjem so bile sprejete resolucije, ki pozdravljajo sklep Narodnega viječa v Zagrebu z dne 24. novembra t. l. za takojšnje ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v enotno državo pod regentom Aleksandrom ter da naj bo urejena naša Jugoslavija po načelih demokratizma in enakopravnosti. Odhajali smo z zborovanja, ki je trajalo dve uri, pomirjeni glede naše bodočnosti. Želimo, da JDS še večkrat priredi pri nas podobna zborovanja, ker naše ljudstvo je željno politične izobrazbe.

— **Političen shod na Vrhniki.** V nedeljo, dne 1. decembra 1918 se je vršil obobilni udeležbi na Vrhniki javen političen shod, na katerem je poročal dr. Fran Novak o političnem položaju ter potrebi popolnega ujedinjenja s Srbijo z enim parlamentom in eno centralno vlado, dalje o strankinem programu, posebno o razlikah med programom JDS in programom ostalih strank. Navzoči so izvajanja z odobravanjem in navdušenjem vzeli na znanje. Sprejele so se soglasno resolucije, kakor na shodu istega dne v Mestnem domu v Ljubljani. Ustanovila se je krajevna organizacija JDS, ter izvolil odbor, na čelu g. dr. Šabec iz Vrhnike.

— **Shodi JDS, v Litli in Zagorju ob Savi.** Zadnjo nedeljo sta se vršila politična shoda JDS, tudi v Litli in sicer dopoldne in v Zagorju popoldne. Ob obilni udeležbi sta poročala o položaju in ujedinjenju poverjenik NV, dr. Pestotnik in prof. Jug. Udeleženci so sledili govoru z velikim odobravanjem in sprejeli vse resolucije, zlasti ono za ujedinjenje, soglasno. Na obeh shodih je tudi poročal predsednik NSZ, g. Juvan in govoril o potrebi organizacije narodnosocialnega delavstva. Le-ta je zlasti v Zagorju posebno potrebna, kajti izkazalo se je, da vlada v Zagorju pod pritiskom g. Cobala silni teror. Gospod Cobal je namreč delavcem v Zagorju prepovedal udeležbo shoda JDS, pod kaznijo, da vsakogar spodi od dela, kdor bi posetil shod. Gospoda okoli socialne demokracije, ali niste nekda najbolj kričali po svobodi prepričanja? Nasilstvu moramo napraviti konec!

— **Iz Žirovske doline.** Pretečeni teden je prišla laška patrolja tudi že v našo vas. Ker Žirovska dolina ne spada več v demarkacijsko črto, smo poklicali Srbe, ki imajo sedaj v Žireh posadko konjenikov, katero Italijani respektirajo, da ne pridejo v našo dolino. Vendar pa imajo zasedeno nekaj vasi, ki spadajo k naši občini in ki leže v hribih proti Idriji. Obnašajo pa se ponekod prav po vzoru Nemcev in Madžarov. Tako je Marjani Pirc v Javorjevem dolu italijanska posadka, ki je tam nastanjena, ukradla dve žepni uri in 200 kron denarja, Francetu Pircu verižico žepne ure z medaljonom ter Marjani Kucin iz Koprivnice 200 kron denarja. Ljudstvo je zelo ogorčeno nad postopanjem Italijanov ter željno pričakuje rešitve iz tega jarma.

— **Telovadno društvo Sokol v Žireh** ima svoj izvanredni občni zbor, v nedeljo 8. decembra 1918, ob 2. uri popoldne v Sokolskem domu, z običajnim dnevnim redom. Odbor vabi vse člane in članice, kakor tudi vse prijatelje Sokolstva, da se udeležijo tega, po preteku štirih let, prvega občnega zbora. Zaslajala je svoboda in treba je dela, da se popravi to, kar se je v štirih letih zamudilo.

— **Iz Postojne.** V Postojno je došlo armadno noveljstvo vojvode Aosta. Iz glavarstva so sneli slovensko trobojnico in jo nadomestili z italijansko. Kokarde so prepovedane. Italijani s silo odstranjujejo vse slovenske znake. Pošto so Italijani popolnoma prevzeli, ravno tako tudi jamsko upravo. Poštar, pismoonoše in janski tajnik ostanejo v službi. Po nepredvidnosti laških vojakov je v noči od torka na sredo popolnoma pogorela parna opekarna Josipa Lavrenčiča. Škode je več stotisoč

kron. Mnogo naših bivših vojakov so Italijani že odpeljali. Opozarjamo tudi, naj se nihče po cesti ne vozi s konji, čez demarkacijsko črto, ker italijanski orožniki rekvirirajo vse konje, vozila, ne glede na morebitna potrdila.

Iz Zagorja na Krasu nam pišejo: Ko je osrečil našo lepo vas le majhen oddelek Italijanov, so se vedli vojaki kaj ponižno in vlijudno. Vozili so svoj oklopni avto skozi vas tako pogosto, da je bilo smešno. Šele, ko je došel večji oddelek, so postali bolj oholi. Pobrli so orožje Nar. straži, potem pa stikali po hišah za morebitno »deposito«, kakor so se izražali. Spravili so se n. pr. nad šolo. Našli so tam star, pozabljen bajonet in prazno torbo za revolver. Ni si dal dopovedati, da ni enega ni drugega, marveč začel premetavati po stanovanju. Ko je premetel krompir, obleko, papir in knjige, sploh vse, je odšel z grozno, da pride zopet. Namenili so tudi župana odstaviti. Ko je poveljnik zaslišal župana, ki mu je moral odgovarjati na razna vprašanja, mu je ukazal, da ima izročiti blagajno. Kasneje se je menda vsled »višjega« povelja premislil. — Po mnenju Italijanov je naše ljudstvo italijansko, le govoriti ne mara njihovega jezika. Pravijo, da bo kmalu drugače, ko dobimo italijanske šole. — Drv ne kupijo, pač pa sekajo sadna in druga drevesa ter naše s toliko skrbjo negovane kraške borove nasade. — Ljudstvo je ogorčeno; če kmalu ne poberejo Italijani šil in kopit, se bo ogorčenje še pomnožilo, zlasti ker grozijo internirati vse fante in moše-vojake. E, pride za nje dan razočaranja, ko se bodo zbudili iz prešernih sanj, za na pa dan veselja! — Begunec.

Nemški pečat. Naš naročnik iz Prevalj na Koroškem nam piše, da ga zelo neprijetno dirne, ko dobi pismo iz Ljubljane in se sveti poštni pečat na prvem mestu v nemščini. Želi, da se temu takoj odpmore.

Spremembe pri mariborskem sodišču. Poverjenik za pravosodje dr. Ravnihar je odstavil na mariborski okrožni sodnji Nemce na vodilnih mestih ter imenoval predsednikom okrožnega sodišča Tomaža Cajnkarija, državnim pravnikom dr. Mirkota Grasellija in preiskovalnim sodnikom dr. Ivana Hojnika. Vodja okrajnega sodišča je postal svetnik dr. Anton Mulej. Prideljen je okrajni sodnik dr. Lenart.

Spremembe pri vodstvu mariborskih pošt. Vodstvo glavne pošte št. I. je prevzel poštni nadkontrolor Ludovik Josek, vodstvo kolodvorske pošte kontrolor Jakob Novak. Obe pošti poslujeta v redu naprej.

Narodna vlada v Ljubljani je razpustila okrajni in mestni zastop ptujski. Vodstvo prvega je poverjeno državnemu poslancu Brenčiču, mestno upravo pa vodi odvetnik dr. Jurtela.

— **Ljubno v Savinjski dolini.** V nedeljo, 24. t. m. smo pri nas obhajali narodni praznik, ki je potekel za naše razmere nad vse sijajno. Tržani so za ta dan razobesili zastave in hiše okrasili na vsakršen način. Prejšnji večer je domača požarna bramba ob sviranju domače godbe in med streljanjem iz topičev priredila bakljado; skoro vsa okna so bila razsvetljena in okrašena z zelenjem. V nedeljo se je ob pol 11. služila slovesna služba božja; štirje duhovniki so na koncu zapeli »Tedeum«, nazadnje so pevci zapeli še »Le pa naša domovina«. Začel se je premikati sprevod. Za govornike sta bila postavljena dva odra. Govorili so domači gospod župnik Dekort, g. kaplan Jastrobnik ter gospod Kemperle iz Vrbovca. Slednji je nazadnje predlagal štiri protestne resolucije proti nečutenemu postopanju Italijanov napram Slovencem in so bile vse štiri resolucije sprejete enoglasno. Slavnosti se je udeležilo nad tisoč oseb. Nastopili sta dve požarni brambi, domača in ona iz Ksaverija. Posebno pozornost je vzbujalo 22 deklet v narodnih nošah. Solarji so nesli zastavice in table z raznim napisom. Fantje in dekleta so prepevali narodne pesmi, godba je svirala izbrane komade. Končno so dekleta v narodnih nošah med sviranjem godbe pobirale narodni davek. Po odbitku vseh stroškov se je poslalo Narodnemu svetu v Ljubljano 312 kron. Udeležencem ostane ta nedelja gotovo neizbrisno v spominu. Vsem, ki so na katerikoli način pripomogli k uspehu, bodi izrečna tem potom priskrba zahvala. — Za Narodni svet na Ljubnem: M. Sotlar, predsednik.

Gospodin Franjo. Kakor je znano, je zaplenila avstrijska cenzura leta 1914 roman

»Gospodin Franjo«, najpomembnejše delo pisatelja Podlimbarskega. Zaradi tega romana je bila razpuščena »Slovenska Matica«, pisatelj sam pa je bil konfiniran na Nižjem Avstrijskem, kjer je kot žrtev tedanjih razmer umrl. Knjigovez »Slovenske Matice« g. Ivan Bonač je oddal cenzuri 10 izvodov. Ostalo zalogo je o pravem času spravil ter jo v svoji kleti zazidal. Ob rojstvu Jugoslavije, čez dobra štiri leta, je steno podrl in izročil knjige »Slovenski Matici«. Priznanje in hvala ki gre za to delo g. Ivanu Bonaču, je sama ob sebi umevna. Ker je cena vsem knjigam povsod poskočila, ker je trpela nadalje Matica vsled razpusta občutno škodo in bi rada vsaj deloma nadomestila izgubljeni imetek, je bil storjen sklep, izvodom »Gospodinja Franja« nekoliko zvišati ceno. Posamezna knjiga stane 14 kron. Na razpolago je v pisarni »Slovenske Matice« na Kongresnem trgu št. 7, I. nadstropje, ob delavnih vsako popoldne od 3. do 5. ure. Ker je zaloga majhna, naj se tisti, ki knjigo žele, takoj oglasijo.

Poziv vsem industrijskim obratom! Narodni svet v Ljubljani nujno potrebuje statističnega materiala za vse industrijske stroke v naših pokrajinah, zlasti v svrhu določitve množine najpotrebnejših sirovin za nadaljno produkcijo, kakor tudi produkcije same radi pospeševanja eksporta v prehodni in mirni dobi. Vsled tega se pozivajo vsi javni in zasebni tovarniški, pa tudi drugi večji obrati, da najkasneje v 14 dneh naznanijo Narodnemu svetu v Ljubljani sledeče podatke: Ime industrijskega (družbe), sedež podjetja, kaj izdeluje, koliko producira (letno v kvintalih, oziroma vagonih), s koliko konjskimi silami razpolaga, koliko delavcev zaposluje (v normalnih razmerah), če in koliko eksportira in kam, kake in koliko surovin potrebuje in od kod jih je do sedaj dobival. Ona industrijska podjetja, ki imajo svoj sedež izven Slovenije, ki pa imajo tovarne v slovenskem ozemlju, se pozivljajo, naj glede podjetij v našem ozemlju tudi pošljejo zaželenne podatke. — Narodni svet v Ljubljani.

Zasega jamskega in celuloznega lesa. Spričo veliki potreščini jamskega lesa in lesa za celulozo, katere ni mogoče kriti potom prostega nakupa, in spričo veliki nevarnosti, ki preti vsled tega za obrat premogokopov in tvornic papirja, se izrekajo s tem za zasežene vse zaloge že posekanega jamskega in celuloznega lesa v celem območju Narodne vlade SHS. v Ljubljani ter se hkrati razveljavljajo vse zasebne dobave imenovanega lesa, v kolikor niso sklenjene z vodstvi tuzemskih rudokopov in tvornic papirja. Vsi lastniki takega že ležečega lesa se pozivljajo, da nemudoma sporoče Prehodno-gospodarskemu uradu (poverjeništvu za javna dela in obrt) Narodne vlade SHS. v Ljubljani količino in nahajališče svojih zalog. Prevzemna cena se določi na 100 K za poln (ne prostorski) m³ postavljen na poljubno železniško postajo. Obenem se odreja dolžnost vseh posestnikov vozil in vprežne živine, da na poziv županstva nemudoma dajo na razpolago za prevoz imenovanega lesa vprego z vozniški. Voznikom se določi odškodnina od 100 kilogramov vsakega prevoženega kilometra na velikih cestah 25 vin., na gozdnih potih pa 30 vin. Lastniki zaseženega lesa imajo zahtevati potrebno vprego od županstva občine, v kateri se nahaja les.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1919. Poleg podkovstva se uče učenci podkovske šole tudi ogledovanja klavne živine in mesa. Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži: 1. krstni list; 2. domovinski list; 3. šolsko izpričevalo; 4. učno izpričevalo; 4. učno izpričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru; 5. нравstveno izpričevalo. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo, ki so proste kolektivne, naj se do 20. decembra t. l. pošljejo ravnatelstvu podkovske šole v Ljubljani. Tečaj bo trajal do konca junija 1919. Kdor dobro prestane skušnjo, more po postavi iz l. 1873., ki je še vedno v veljavi, dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče postati podkovski mojster. Pouk v šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za hrano ter za potrebne učne knjige. Stanovanje imajo učenci v zavodu. Doslej običajne podpore zaenkrat ni mogoče nikomur zagotoviti, ker doslej še ni nikakih zneskov v ta namen na razpolago. Učenci

naj se zglase v podkovski šoli na Poljanski cesti. Ker je v slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača ter živinskega in mesovnega oglednika. — Ravnatelstvo podkovske šole Slovenske kmetijske šole v Ljubljani.

— **Vse odstavljene vladarje na en otok.** V nekaterih nemških listih se glede bodoče usode odstavljenih vladarjev in njih svojcev nasvetuje, naj se jih pošlje na kak samotni otok. Dosedaj so bili vajeni neomejeno vladati in se bodo v novi položaj prav težko očivilo, ker bodo stalna nevarnost novim vladam, ker bodo imeli prostega časa več, kakor v izobilju. Na otoku bi lahko mirno živeli in si iz svoje sredine lahko izvolili morda še kakoga »cesarja«, se radovali in obhajali med seboj ženitnine. Glavno bi bilo doseženo, odstranjena bi bila vsaka nevarnost za nove demokratske države.

— **Predarelska** je proglasila svojo neodvisnost in obenem sklenila, da se pridruži Švici. Toda Švicarji izjavljajo, da ne marajo povečanja svoje države. Listi pišejo, da je večina švicarskega ljudstva proti vsakemu povečanju države ter pravijo, da jim ni zato, da bi postali srednja ali velika država. Vojna je dokazala, da je ravno radi tega bila Švica močna, ker je mala država.

Požar v vojaškem oskrbovališču v Ptujju. V vojaškem oskrbovališču v Ptujju je izbruhnil požar, ki je uničil lopo za avtomobile in večjo množino sena. Dva avtomobila sta eksplodirala, šest pa so jih rešili. Glavni del oskrbovališča je ostal nedotaknjen. Kako je nastal ogenj, ni znano, sodi na se, da so hoteli Nemci uničiti oskrbovališče.

Sestanek načelnikov spodnještajerskih kmetijskih podružnic konjerejskih zadrug. Kot pooblaščenec NS je sklical dne 30. novembra 1918 v Maribor osrednji odbornik kmetijske družbe Lovro Petovar sestanek načelnikov spodnještajerskih kmetijskih podružnic konjerejskih zadrug itd.

Ravnokar izbruhel štrajk železničarjev je bil vzrok, da ni bila udeležba polnoštevna.

Določil se je odsek, kateremu je naloga, da dobimo pravočasno in zadostno število plemenskih žrebcev.

Glede kmetijskih podružnic veljajo sledeči obvezni sklepi:

1. Vse kmetijske podružnice na Spodnje Štajerskem imajo dne 1. januarja 1919 prijaviti svoj pristop k slovenski kmetijski družbi v Ljubljani ter prenehajo s tem dnevom biti člani kmetijske družbe štajerske.

2. Imenike članov morajo podružnice najpozneje do 5. januarja 1919 poslati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, kakor tudi obenem udnino za vsakega člana po 6 kron.

3. Podružnice naj skličejo nemudoma občne zbornice, poberejo udnino, katera naj bo enotna za vsakega člana 10 kron letno, tako, da se vpošlje 6 kron osrednji družbi in ostane 4 krone podružnici za njene stroške, to je korespondenco, popravilo raznega orodja itd. Kakor hitro nastanejo zopet normalne razmere, se pa lahko udnina zopet zniža. — Opozarja se na sledeče:

Vsak član dobi družbino glasilo »Kmetovalec«, izvrsten gospodarski list. Dobavo raznih semen, gnojil in nekaterih drugih gospodarskih potrebščin ima izključno Slovenska kmetijska družba in so teh dobav deležni le člani družbe.

Slovenija za sedaj ne bo imela posebne konjerejske družbe in oskrbuje torej tudi vse konjereje tikajoče zadeve konjerejska družba tako, da odpade članarina konjerejske družbe in seveda tudi nje glasilo »Konjerelec«.

Naša častna dolžnost pa je tudi, da sedaj, ko smo dosegli svoj cilj in bomo organizirani v naši Slovenski kmetijski družbi v enotni Jugoslovanski državi, da se število članstva posameznih podružnic zdatno zviša. Treba pa je tudi, da se baš sedaj strnemo v mogočno strokovno organizacijo kmetovalcev, da bomo lažje zacelili rane, zadobljene vsled grozne svetovne vojne.

Lovro Petovar.

Najnovejša poročila.

Zagreb, 4. decembra. (N. o.) Včerajšnji seji Narodnega Veča je izvajal dr. Korošec sledeče: V Ženevi, kakor v Parizu so se vršile za nas Jugoslovane zelo važne konference. O poteku teh pogajanj sem pošiljal redno brzojavke, od katerih pa niti ena ni dospela na kraj, kamor je bila namenjena. S tem se je zelo otežkočalo delo in položaj je postal neznosen, ko so se začeli vsled mednarodnega položaja in nujne potrebe v Ženevi razgovori z ministrskim predsednikom Pašićem in predsednikom Jugoslovanskega odbora dr. Trumbićem o ujedinitvi jugoslovanske države in ustanovitve skupne vlade. Vsi naši prijatelji v inozemstvu, med njimi najvišje evropske osebnosti, s katerimi sem stopil v stik, so mi priporočale, naj čimprej izvršimo naše ujedinitve s Srbijo, kar smo potem poskrbeli z znanim ženevskim paktom, ki se je izvršil v sporazumu s Pašićem, kot z načelnikom srbske vlade in z opozicionalnimi strankami ter člani jugoslovanskega odbora. Glavni, pozitivni rezultat tega dogovora je točka o sestavi skupne vlade. Sklep osrednjega odbora Narodnega veča z dne 24. novembra pa pomenja še daljši in boljši korak naprej v vprašanju enotne države in jaz se z veseljem pridružujem temu koraku, ker sem si podobnega sklepa že dolgo želel. — Iz Ženeve je dr. Korošec odšel v Pariz, kjer je bil presrečno sprejet v najvišjih krogih. Posvetoval se je z ministrskim predsednikom Clemenceaum in zunanjim ministrom Pichonom. Obiskal je zastopnike časopisja in voditelje raznih političnih strank. Povsod je zastopal odločno jugoslovanske interese proti italijanskemu imperijalizmu ter dobil povsod vtis, da goje vsi iskrene simpatije za našo pravično stvar. Londonski dogovor res veže Angleže in Francoze, ne veže pa Amerike. Treba je naglašati napram temu londonskemu dogovoru, da tudi Italija s svoje strani ni izpolnila vseh onih dolžnosti, ki jih je v tem dogovoru prevzela, da zato tudi ni izključeno, da bosta Anglija in Francija zahtevali revizijo tega pakta. — V Parizu je stopil v stik dr. Korošec tudi z ameriškim zastopnikom in osebnim prijateljem Wilsona, polkovnikom Housejem. Tudi napram temu je zagovarjal našo narodno stvar ter odnesel jako ugoden vtis. Potom njega je zaprosil ameriško vlado, naj pošlje v Jugoslavijo hrane za kakih pet milijonov prebivalcev, obleke in obutve pa za kakih sedem milijonov prebivalcev, kar mu je bilo tudi obljubljeno. V Parizu je obiskal tudi angleškega in italijanskega poslanika ter jima razložil jugoslovansko stališče. Povsod je poizkušal vzbuditi zanimanje za našo stvar, pojasnjeval je naše razmerje do bratske Srbije ter porabil priliko, da je na nekem shodu radikalnih socialistov v Parizu, ki tvorijo največjo stranko v francoskem parlamentu, informiral javnost o jugoslovanskih aspiracijah. Dosegel je, da je stranka sprejela resolucijo, da spremlja s simpatijami naša narodna stremiljenja in da obsoli italijanski imperijalizem. — Na poziv osrednjega odbora Narodnega veča je 26. novembra zapustil Pariz, kjer sta ostala še Trumbić in Pašić. — Osrednji odbor Narodnega veča je vzel predsednikovo poročilo na znanje in je na predlog dr. Budisavljevića soglasno sklenil, da se zabeleži v zapisniku dr. Korošcu priznanje za njegov trud.

1. DECEMBER — NARODNI PRAZNIK.

Zagreb, 4. decembra. (N. o.) V spomin in proslavo ujedinitve celega jugoslovanskega naroda je proglasilo Narodno veče dan 1. decembra za splošni, državni in narodni praznik. Za letos naj se ta praznik praznuje 14. t. m. V šolah naj se vrše šolske slovesnosti, v katerih naj se učencem razloži pomen osvobođenja in ujedinitve celega jugoslovanskega naroda. Kjer so vojaške posadke, naj se praznuje praznik z vojaškimi slavnostmi. V mestih, kjer so sedeži narodnih vlad, naj se odda 101 strel iz topov. Na javnih in zasebnih poslopijih naj se izobešajo slovenske, hrvatske in srbske zastave. V nedeljo 15. decembra, naj se vrše po celi državi SHS. slovesne cerkvene proslave. S priznice naj se prebere adresa Narodnega veča prestolonasledniku in regentov odgovor.

FRANCIJA ZA UJEDINJENJE SHS.

Zagreb, 4. decembra. (N. o.) »Hrvatska Rijec« poroča iz poučenih krogov, da se francoski predsednik Poincaré živahno zanima za jugoslovansko vprašanje. Še predno je bil sklenjen ženevski dogovor, se je obrnil Poincaré brzojavno do zastopnikov SHS v inozemstvu in jim priporočal, naj čimprej ustvarijo enotno državo, da bodo mogli na mirovni konferenci tem uspešneje zastopati svoje interese in koristi.

STRAS IN ARNOVŽ.

Maribor, 4. decembra. Avstrijski vojaški oddelki so dobili iz Gradca povelje, naj opuste Štras in Arnovž ter se pomaknejo proti severu.

SRBSKE ČETE V LABUDSKI DOLINI.

Spod. Dravograd, 4. decembra. Srbske čete so danes pod poveljstvom nadporočnika Gurka zasedle Sv. Pavel v Labudski dolini, kjer se nahaja znameniti benediktinski samostan z gimnazijo.

Velikovec, 4. decembra. Danes ponoči so zasedle naše čete Grebinj.

Velikovec, 4. decembra. Jugoslovanske in srbske čete drže Velikovec, Nem. odd. so se umaknili. V mestu vlada mir. Poveljnik naših čet je izpustil vse nem. talce, razen nekega nadporočnika, ki je zakrivil več nasilnosti. Tega izroče sodišču.

Raznoterosti.

* Kraljevina Danska in njeni proizvodi. Kraljevina Danska je najmanjša izmed skandinavskih držav ter obsega polotok Jütland, otočje med Jütlandom in Švedsko ter otok Bornholm, vse skupaj 38.969 km². Zraven spadajo še otoki: Farøer 88.100 km², Island s 104.785 km² in Grönland s 88.100 km². Površina Danske, ki spada k severonemški nižini, je enolična, valovita z nekaj manjšimi hribovi. Nekdanji obširni gozdovi so večinoma uničeni. Leta 1911. je imela Danska 2.757.076 prebivalcev, t. j. 70 na 1 km². Od tega števila odpade na glavno mesto København ena petina. Danska je poljedelska dežela. Danski kmet je zelo izobražen, kar se ima zahvaliti velikemu številu šol. Danska pridelava sorazmerno na 1 ha največ pšenice, potem pride Belgija, Nizozemska, Nemčija in Avstrija. V pridelavi rži stoji Danska na šestem mestu, glede ječmena na tretjem, glede krompirja na četrtem mestu. Mnogo proizvaja tudi sladkorja. Najbogatejša pa je Danska na živini. Goji se goveja živina, prašiči, perutnina, konji in ovce. Izvaja Danska surovo maslo, meso, jajca, kožo in ribe. Rudarstvo je slabo razvito, obrt pa zelo močno. Vsled svoje ugodne lege ima Danska tudi zelo razvito pomorsko trgovino.

* Mesto Reims — razvalina. Pariški list »Journal« poroča, da je 120.000 prebivalcev broječe mesto Reims, kjer so se kronali nekdanji francoski kralji, popolnoma razdejano. Ostalo ni ničesar. Skozi 700 dni je padlo na mesto povprečno po 2000 granat na dan. Bili so pa tudi dnevi, ko je padlo po 20.000 granat. Stroški izstreljenih granat znašajo 200 milijonov frankov, a škoda v mestu samem 800 milijonov frankov. Skupno znaša tedaj škoda samo v Reimsu 1 milijardo frankov.

* Koliko poje in popije človek v 50 letih. Neki angleški zdravnik je izračunal, da poje na Angleškem en človek srednje vrste: 70.000 funtov kruha (angleški funt ima 435 gramov, torej okoli 1/2 kg), 20.000 funtov mesa, 5000 funtov razne zelenjave. Vsega skupaj pa popije 32.000 litrov. 6000 dni prespi in 6000 dni je jedel in 500 dni je bil bolan, le 4000 dni je porabil za vse drugo.

Listnica uredništva in upravnistva.

Naročnike prosimo, da nam poravnajo zaostalo naročnino. Vsled zasedbe Notranjske in Goriške po Italijanih smo močno oškodovani, ker pošte Italijani v te kraje ne puščajo. Naše naročnike pa prosimo, naj nam pridno poročajo o dogodkih v njihovem kraju, kakor tudi pri drugih širijo »Domovino« in ji pridobivajo novih naročnikov.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcij »Domovine«.
Izhaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.
Uredništvo in upravnistvo:
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.
Inserati po dogovoru.

Jadranska Banka

Podružnica Ljubljana.

Delniška glavnica: . . . K 20.000.000.

Rezerve: okrog . . . K 3 1/2.000.000.

Centrala: TRST.

Podružnice:

Dubrovnik	Opatija
Dunaj	Split
Kotor	Šibenik
Methović	Zadar

Sprejema:

Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd. srečke c. kr. razredne loterije.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Odvetnik

dr. Karl Koderman

∴ naznanja, da zopet uraduje v svoji pisarni ∴
v Mariboru, Tegetthoffova cesta 30.

Pobarvano blago

(črno, rdeče, modro, rjavo itd.) starih ponošeni, obledelih in včasih že zavrzanih oblačil je uporabno **kot novo!**

Domače platno, pobarvano modro, je posebno trpežno.

Za naročila po pošti se uljudno priporoča
Prva in največja parna barvarnica in kemična čistilnica

Josip Reich, Ljubljana

Poljanski nasip šte. 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . K 10,000.000.—

Rezervni fondi . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih
papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

Promese
k vsakemu žrebanju.

Posojila
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Mestna hranilnica ljubljanska

Prešernova ulica šte. 3,

največja slovenska hranilnica

je imela koncem leta 1917 vlog K 66,800.000
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,000.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4⁰/₁₀₀,

večje nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljana lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske
pa proti 5¹/₄% obrestim in proti najmanj 1% ozir. ³/₄% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Tvrška: M. Rosner & Comp.

veležganjarna v Ljubljani

oddaja cenjenim odjemalcem fino, pristno blago lastnega izdelka:

**slivovico, sadjevec, brinjevec, konjak in
vino vermouth**

po ugodnih cenah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

4¹/₄ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,000.000.

Hranilne vloge K 23,000.000.

Ustanovljena leta 1881.